

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Дослідницька доброчесність
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Кафедра маркетингу
Розробник(и)	Артюхов Артем Євгенович, кандидат технічних наук, доцент кафедри маркетингу Волк Юрій Юрійович, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач кафедри прикладної математики та моделювання складних систем
Рівень вищої освіти	Перший, другий, третій рівні вищої освіти, НРК – 6, 7, 8 рівні, QF-LLL – 6, 7, 8 рівні, FQ-EHEA – перший, другий, третій цикли.
Семестр вивчення навчальної дисципліни	1-й
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 40 годин становить контактна робота з викладачем (20 годин лекцій, 20 годин практичних робіт), 110 години становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською та англійською мовами
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з: організації наукової діяльності, роботи з довідково-пошуковим апаратом сучасного науковця (реферативними і науково-метричними базами даних); оприлюднення результатів наукових досліджень, інтелектуального захисту і комерціалізації результатів досліджень; дотримання принципів академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень (research integrity)
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є ознайомлення аспіранта з основними чеснотами дослідницької доброчесності, набуття аспірантом основних компетенцій, що дозволяють запобігати проявам дослідницької недоброчесності та забезпечують здійснення аспірантом наукової роботи на високому рівні академічної та наукової доброчесності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Дослідницька доброчесність: національна та міжнародна нормативна база Законодавча і нормативна база. Національні та міжнародні нормативні документи. Організації, що опікуються питаннями дослідницької доброчесності.

Тема 2. Прояви дослідницької недоброчесності

Основні види порушень дослідницької доброчесності. Процедури виявлення порушень. Наслідки для кар'єри порушника. Основні чесноти доброчесного вченого.

Тема 3. Псевдонаука та заходи боротьби з нею. Псевдонауковці

Виявлення псевдонаукових праць та псевдонауковців. Міжнародні практики боротьби з псевдонаукою. Кейс-стаді проявів псевдонауки. Сучасні способи поширення наукового знання. Профілювання типових псевдонауковців.

Тема 4. Плагіат та його похідні

Різниця текстових запозичень та плагіату. Академічний плагіат та його види. Самоплагіат, самоциткування, неправомірне цитування. Сучасні способи перевірки наукових робіт на наявність запозичень. «Антиплагіатні» програми та їх звіти подібності.

Тема 5. «Хижацькі» видавництва, видання, конференції та стажування

Основні ознаки «хижацьких» видань та конференцій. Комерційна спрямованість у науці. Робота з базами даних та списками недоброчесних видань. Кейси взаємодії з «хижацькими» виданнями та конференціями.

Тема 6. Видавнича недоброчесність та маніпулювання наукометрією.

Наукова стаття: мета, структура, наповнення. Основні ознаки доброчесного видання. Різновиди недоброчесних видань. Маніпулювання наукометричними показниками. Робота з наукометричними базами даних.

Тема 7. Підготовка наукової праці: як уникнути негативного відгуку рецензентів

Основні кроки при виборі журналу для публікації наукового результату. Поради молодим науковцям при здійсненні публікаційної діяльності. Недоброчесні практики при рецензуванні наукової статті. Ознайомлення з роботою редакторів та рецензентів: погляд з іншого боку.

Тема 8. Перешкоджання порушенням дослідницької доброчесності

Запобігання та виявлення порушень дослідницької доброчесності. Міжнародні кейси боротьби з порушеннями доброчесності. Системний підхід до боротьби з недоброчесністю. Whistleblower-и в сучасній науковій спільноті.

Тема 9. Відкритий доступ та відкрита наука

Open Access-видання в публікаційній діяльності молодих науковців. Наукове піратство. Відкритий доступ та комерційний аспект.

Тема 10. Кейси порушення дослідницької доброчесності

Наслідки порушень дослідницької доброчесності: світовий досвід. Відомі кейси порушень в кар'єрі політичних діячів. Імпакт недоброчесних практик на репутацію вченого.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Перший та другий рівні вищої освіти

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1-1.	Вміти розрізняти та запобігати проявам дослідницької недоброчесності.
РН1-2.	Працювати з системами виявлення текстових запозичень, аналізувати подібність текстів на предмет плагіату та академічного плагіату, виявляти неправомірне цитування.
РН1-3.	Обирати журнали та конференції для публікації наукових робіт, підготувати наукову працю до публікації та ефективно взаємодіяти з рецензентом.
РН1-4.	Користуватися списками недоброчесних і «хижацьких» видань, виявляти такі видання за сукупністю ознак та ефективно запобігати публікації наукових праць в своїх наукових групах.

Третій рівень вищої освіти

РН2-1.	Вміти розрізняти та запобігати проявам дослідницької недоброчесності, виділяти «сірі» практики та протидіяти недоброчесним практикам суб'єктів наукової діяльності.
РН2-2.	Вести роз'яснювальну роботу стосовно проявів дослідницької недоброчесності серед здобувачів вищої освіти нижчих рівнів та всередині наукових груп, вміти боротися з проявами недоброчесності всередині авторських колективів.
РН2-3.	Застосовувати концепції дослідницької доброчесності у власній науковій діяльності, протидіяти недоброчесним практикам з боку видань та конференцій.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

— —

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Дослідницька доброчесність: національна та міжнародна нормативна база
Л1. Мета, завдання та структура курсу. Визначення та постановка проблеми доброчесності у наукових дослідженнях. Аналіз національної нормативної бази. Етичний кодекс вченого. Міжнародні нормативні документи з дослідницької доброчесності. Концепція «лінивих брехунів». Міжнародні організації, що опікуються питаннями доброчесності в наукових дослідженнях.

Тема 2. Прояви дослідницької недоброчесності

Л2. Модель «ФФП»: фабрикація, фальсифікація, плагіат. Види порушень дослідницької доброчесності та санкції, які застосовуються до порушників. Репутаційні втрати для кар'єри вченого внаслідок порушень дослідницької доброчесності.

П1. Фабрикація, фальсифікація та плагіат як основні порушення дослідницької доброчесності. Неочевидні порушення та недоброчесні практики. Відвага як виток доброчесності вченого. «Своя гра» по визначенню проявів дослідницької недоброчесності.

Тема 3. Псевдонаука та заходи боротьби з нею. Псевдонауковці

Л3. Основні ознаки псевдонауки та псевдонауковця. «Систематизація» діячів псевдонауки. Кейси псевдонаукових праць та концепцій. Способи протидії хибному знанню. Сучасні «технології» поширення псевдонауки.

П2. Профайл типового псевдонауковця. Сучасні методи формування наукового сприйняття світу. Формування «інформаційного сита» науковця та обивателя. Скепсис у науці та повсякденні.

Тема 4. Плагіат та його похідні

Л4. Плагіат та текстові запозичення: у чому різниця понять? Плагіат та академічний плагіат. Плагіат та не унікальність. Види академічного плагіату. Неправомірне цитування. Самоплагіат та самоцитування. Засоби визначення унікальності текстових та інших елементів наукової роботи.

П3. Текстові запозичення, плагіат та робота зі звітами «антиплагіатних» програм. Види плагіату. Робота з «антиплагіатними» програмами. Аналіз звітів подібності. Модель прийняття рішення щодо наявності не нікального тексту та факту плагіату.

Тема 5. «Хижацькі» видавництва, видання, конференції та стажування

Л5. Концепція «публікуйся або помри» як причина існування «хижацьких» видань. Ознаки «хижацьких» видань та конференцій. Види комерційно спрямованих видань та організацій. «Конференційне бінго»: як не втрапити в пастку. Бази даних та списки «хижацьких» видань. «Хижацькі» стажування: сертифікат в обмін на гроші.

П4. Створення бази даних «хижацьких» видавництв, конференцій, стажувань. Аналіз характерних ознак «хижацьких» видань. Формування бази даних недоброчесних видавництв, конференцій та стажувань. Практичні кейси взаємодії з «хижаками».

Тема 6. Видавнича недоброчесність та маніпулювання наукометриєю.

Мета та структура «якісної» наукової статті. Ознаки якості видання. «Хижаки» та «мурзилки». Путівник науковця: як не потрапити в хащі недоброчесних видань. Наукометричні бази даних та маніпулювання показниками.

П5. Видавнича недоброчесність та хострайтинг: аналіз вхідних повідомлень. Авторство на замовлення: виявлення на етапі подання до публікації. Редакторська робота. Процедура рецензування та можливі порушення дослідницької доброчесності. Відхилення статті без рецензування, жалоби та апеляції. Ретракція статті: дії автора. Соціальні мережі у публікаційній діяльності.

Тема 7. Підготовка наукової праці: як уникнути негативного відгуку рецензентів

Критерії вибору журналу для публікації. Основні помилки молодих науковців при поданні статті до публікації. 10 «навичок» написання дійсно жахливої статті.

Маніпуляції з процесом рецензії. Ретракція статті: дії редактора. Концепція Open Review.

П6. Рецензування наукової роботи: позиції рецензента та автора Робота у командах. Моделювання процесу подання та рецензування наукової статті. Стратегія та тактика роботи з рецензентом. Алгоритми добросовісного рецензування наукової статті. Погляд на публікацію з боку журналу.

Тема 8. Перешкоджання порушенням дослідницької добросовісності

Л8. Алгоритм виявлення та фіксації факту порушення дослідницької добросовісності. Проблеми на шляху викриття дослідницької недобросовісності. Загальноприйняті практики боротьби з порушеннями добросовісності. Етична комісія. Розгляд справ про порушення дослідницької добросовісності. Боротьба з недобросовісністю у соціальних мережах.

П7. Перешкоджання порушенням дослідницької добросовісності. Сучасні системи запобігання проявам дослідницької недобросовісності. Порушення в середині наукових груп. Взаємодія з недобросовісним керівництвом. Whistleblowing та поведінка добросовісного вченого.

Тема 9. Відкритий доступ та відкрита наука

Види відкритого доступу до наукових видань. Вибір Open Access видань для молодих науковців. Дискусія з позиціонування наукового піратства: зло чи просвітництво? Open Access та «хижацькі» видання.

Тема 10. Кейси порушення дослідницької добросовісності

Л10. Порушення дослідницької добросовісності та його наслідки: світовий досвід. Порушення дослідницької добросовісності в науковій кар'єрі політиків. Порівняльна характеристика дієвості закордонної та національної нормативної бази з протидії дослідницькій недобросовісності та боротьби з її наслідками.

П8. Аналіз кейсів порушення дослідницької добросовісності

7.2 Види навчальної діяльності

НД 1. Участь у групових дискусіях на практичних заняттях.

НД 2. Виконання пошуково-аналітичного завдання за темами 2,8.

НД 3. Виконання інформаційно-аналітичного завдання за темою 3.

НД 4. Виконання практичних кейсів за темами 4,5,10.

НД 5. Доповідь за темою 6.

НД 6. Виконання групового завдання за темою 7.

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1. Інтерактивні лекції.

МН2. Проблемні лекції.

МН3. Лекції-дискусії.

МН4. Практичні заняття.

МН5. Кейс-стаді.

МН6. Навчальна дискусія.

МН7. Групова робота.

МН8. Брейн-ринг.

МН9. Своя гра.

Лекції передбачають надання студентів матеріалу, що стосуються основних цінностей дослідницької доброчесності та дають змогу орієнтуватися у проявах недоброчесних практик (РН1-1, РН2-1 — 2-3). Лекції проводяться у різних формах та доповнюються практичними заняттями, що дають можливість застосувати отримані теоретичні знання на практиці (РН1-2—1-4). Заняття у формі кейс-стаді за тематикою дослідницької доброчесності дає можливість практичного закріплення теоретичних знань. Проведення занять у формі інтелектуальних ігор «Брейн-ринг» та «Своя гра» сприяє швидкому орієнтуванню у теоретичному матеріалі на практичних прикладах (РН1-1 — 2-3). Самопідготовка до лекцій та практичних занять можлива як індивідуально, так і в невеликих групах з метою підготовки пошуково-аналітичних та інформаційно-аналітичних завдань, що будуть обговорені разом з іншими групами, а потім проаналізовані та продемонстровані під час навчальної дискусії (РН1-3—1-4, РН2-2—2-3).

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента: оцінювання відповідно до отриманих за семестр рейтингових балів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD \leq 89$
C	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок		$74 \leq RD < 81$
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії		$60 \leq RD < 63$
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни		$RD < 34$

Студенти, які мають рейтинговий бал за семестр менше 35 (F), до заходу підсумкового семестрового контролю не допускаються.

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені такі методи поточного формативного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі виконання групових завдань, перевірка та оцінювання творчих і дискусійних завдань (практичних кейсів, доповідей).

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних опитувань (M1), участь у виконанні індивідуального пошуково-аналітичних (M2) та інформаційно-аналітичних (M3) завдань, розв'язання практичних кейсів (M4), групового завдання (M5), елементах гейміфікації в рамках підсумкового оцінювання (M6). Всі роботи повинні бути виконані

самостійно. Роботи не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації та інших проявів академічної недоброчесності. Всі роботи, створені із порушенням академічної доброчесності, будуть відхилені без можливості повторного виконання.

Оцінка студента формується таким чином:

1. Пошуково-аналітичне завдання за темою 2 – 7 балів.
 2. Інформаційно-аналітичне завдання за темою 3 – 6 балів.
 3. Виконання та захист практичного кейсу за темою 4 – 15 балів.
 4. Виконання та захист практичного кейсу за темою 5 – 15 балів.
 5. Підготовка доповіді та виступ за темою 6 – 10 балів.
 6. Групове завдання за темою 7 – 10 балів.
 7. Пошуково-аналітичне завдання за темою 8 – 7 балів.
 8. Виконання та захист практичного кейсу за темою 10 – 15 балів.
 9. Модульний контроль з використанням елементів гейміфікації – 15 балів.
- В особливих ситуаціях робота протягом семестру може бути виконана дистанційно:
1. Ситуативні завдання (вирішення) – 45 балів,
 2. Написання модульної контрольної роботи – 15 балів;
 3. Індивідуальні завдання (виконання) – 40 балів.

Форма контролю – диференційний залік, який є результатом виконання завдань за відповідними темами та модульної контрольної роботи.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання	Навчальний процес потребує використання тех-нічних засобів для представлення презентацій (комп'ютер, проектор) (ЗН 1)
10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	1. Committee on Publication Ethics Guidelines [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://publicationethics.org/guidance/Guidelines 2. Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09/ 3. N. Emmerich, «A Professional Ethics for Researchers?», у Handbook of Research Ethics and Scientific Integrity, R. Iphofen, Ред. Cham: Springer International Publishing, 2019, сс. 1–17. – Режим доступу : https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-76040-7_34-1.pdf 4. R. Iphofen, «Acting Ethically and with Integrity for Research Subjects and Participants: Introduction», у Handbook of Research Ethics and Scientific Integrity, R. Iphofen, Ред. Cham: Springer International Publishing, 2020, сс. 1–8. – Режим доступу : https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-76040-7_55-1.pdf 5. D. C. Poff и D. S. Ginley, «Publication Ethics», у Handbook of Research Ethics and Scientific Integrity, R. Iphofen, Ред. Cham: Springer International Publishing, 2019, сс. 1–20. – Режим доступу : https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-76040-7_61-1.pdf 6. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с. 7. Е.-М. Forsberg та ін., «Working with Research Integrity—Guidance for Research Performing Organisations: The Bonn PRINTEGER Statement», Sci Eng Ethics, т. 24, вип. 4, сс. 1023–1034, 2018. – Режим доступу : https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11948-018-0034-4.pdf

8. The European Code of Conduct for Research Integrity – Revised Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/hi/h2020-ethics_code-of-conduct_en.pdf
9. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених/ Н. Сорокіна, А. Артюхов, І. Дегтярьова // Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 170 с – Режим доступу : http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/monografii/Monografiya_young_scientist.pdf
10. J. Beall, «Predatory publishers are corrupting open access», Nature, т. 489, вип. 7415, сс. 179–179, 2012. – Режим доступу : https://www.nature.com/news/polopoly_fs/1.11385!/menu/main/topColumns/topLeftColumn/pdf/489179a.pdf
11. D. Fanelli, «How Many Scientists Fabricate and Falsify Research? A Systematic Review and Meta-Analysis of Survey Data», PLoS ONE, т. 4, вип. 5, с. e5738, 2009. – Режим доступу : <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0005738>.
12. M. A. Edwards і S. Roy, «Academic Research in the 21st Century: Maintaining Scientific Integrity in a Climate of Perverse Incentives and Hypercompetition», Environmental Engineering Science, т. 34, вип. 1, сс. 51–61, 2017. Режим доступу : <https://www.liebertpub.com/doi/pdf/10.1089/ees.2016.0223>.
13. B. Hofmann и S. Holm, «Research integrity: environment, experience, or ethos?», Research Ethics, т. 15, вип. 3–4, сс. 1–13, 2019. Режим доступу : <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1747016119880844>
14. T. L. Haven, J. K. Tjldink, B. C. Martinson, і L. M. Bouter, «Perceptions of research integrity climate differ between academic ranks and disciplinary fields: Results from a survey among academic researchers in Amsterdam», PLoS ONE, т. 14, вип. 1, с. e0210599, 2019. Режим доступу : <https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371/journal.pone.0210599&type=printable>